

Følgerebrev: Retningslinje vedrørende SNOMED CT i Norge

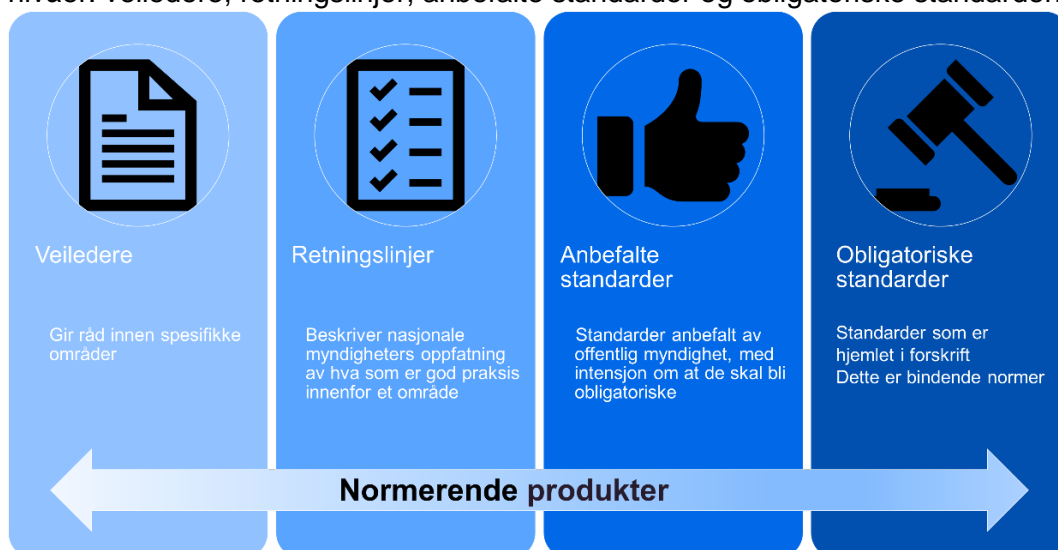
Bakgrunn: Felles språk i helse- og omsorgstjenesten

Direktoratet for e-helse har fått i oppdrag å "Etablere og forvalte et nasjonalt, standardisert språk (SNOMED CT i kombinasjon med helsefaglige kodeverk) for strukturering av informasjon i journalsystemene i samarbeid med aktørene i sektoren. Direktoratet skal understøtte aktørenes bruk av standardisert språk, herunder bistå Helseplattformen i Midt-Norge med utprøving og innføring."

En sentral del av oppdraget er å sikre at terminologien SNOMED CT blir bruk på de områdene det er hensiktsmessig også utover Helseplattformen. Retningslinjen som nå sendes ut for innspill skal bidra til dette.

Normering

Direktoratet for e-helse utvikler, formidler og vedlikeholder nasjonale veiledere og retningslinjer om standarder, kodeverk, klassifikasjoner, terminologi, arkitektur, informasjonssikkerhet mv. Direktoratet har valgt å inndele de normerende produktene i fire nivåer: veiledere, retningslinjer, anbefalte standarder og obligatoriske standarder.

Figur 1 - Ulike nivåer av normerende produkter

De fire nivåene har en økende grad av normering. Dette reflekteres i hvor konkrete anbefalingene eller kravene i produktet er, og hvor bindende de er for sektoren.

Erfaringsgrunnlaget som de normerende produktene baserer seg på, øker for hvert nivå. Både veiledere og retningslinjer kan bli oppdatert ved endringer i erfaringsgrunnlag. Over tid kan en veileder videreutvikles til en retningslinje og en retningslinje til en anbefalt standard, men det vil ikke alltid være egnet eller hensiktsmessig at et produkt starter som veileder og følger alle nivåene oppover. Retningslinjer og standarder kan utarbeides uten å gå innom et lavere normeringsnivå.

Veiledere, retningslinjer og anbefalte standarder er ikke rettslig bindende, men har denne bindingen:

Veiledere - Virksomheter og prosjekter som utvikler eller anskaffer løsninger bør vurdere rådene i relevante veiledere

Retningslinjer - Dersom en virksomhet velger å ikke følge det som foreslås i en retningslinje, bør dette være basert på en konkret og begrunnet vurdering

Anbefalt standard - Anbefalte standarder skal følges av målgruppen de er anbefalt for, med mindre særlige omstendigheter kan begrunne et avvik fra dette

Obligatoriske standarder er bindende normer, hjemlet i forskrift.

Hvorfor SNOMED CT?

Et økosystem for terminologi og kodeverk – "felles språk" vil gi bedre samhandling ved at helsefaglige opplysninger kan dokumenteres, formidles, og forstås på en mer entydig måte. Direktoratet for e-helse har derfor anbefalt at terminologien SNOMED CT skal være en vesentlig komponent i Felles språk i Norge. Nasjonalt e-helsestyre har støttet opp om denne anbefalingen.

Retningslinjen om SNOMED CT

Retningslinje vedrørende SNOMED CT i Norge (HITR 1235 utkast 2020) er et utkast til en retningslinje som gir en konkret anbefaling om vurdering av SNOMED CT ved nyanskaffelser eller videreutvikling av relevante systemer. Direktoratet mener det er viktig at virksomheter som skal anskaffe eller videreutvikling av e-helseløsninger med behov for terminologi gjør en reell vurdering av SNOMED CT, og eventuelt gjennomfører en konkret og begrunnet vurdering dersom en eventuelt velger å ikke vurdere SNOMED CT. Dette er viktig for å kunne ta ut gevinsten av et felles språk.

På sikt kan det bli aktuelt å ta SNOMED CT inn i anbefalte eller obligatoriske standarder.. Det vil også være aktuelt å komme med veiledere eller retningslinjer som beskriver *hvordan* SNOMED CT skal benyttes etter hvert som man får mer erfaringsgrunnlag i Norge og internasjonalt.

Hva ønsker Direktoratet for e-helse innspill på?

Konkret ønsker direktoratet innspill på:

- Retningslinjen som helhet.
 - Er anbefalingen tydelig nok?
 - Kommer hensikten godt nok fram?
 - Oppfattes retningslinjen som praktisk nyttig?
- Innspill til videre behov

Hvordan gi innspill?

Innspill sendes til postmottak@ehelse.no og merkes sak 20/338

Vi ber om at det innspill fortrinnsvis registreres i [Skjema for tilbakemeldinger \(excel\)](#) og sendes til Direktoratet for e-helse.

Frist for innspill er mandag 31. august 2020.

Videre prosess

Innspillene vil bli vurdert og innarbeidet i endelig versjon av dokumentet som vil bli publisert på ehelse.no. En oppsummering av de viktigste innspillene vil også bli publisert.

Direktoratet for
e-helse

Retningslinje vedrørende

SNOMED CT

i Norge

HITR 1235 *utkast* 2020

Publikasjonens tittel:

Retningslinje vedrørende SNOMED
CT i Norge

Rapportnummer

HITR 1235 utkast 2020

Utgitt:

06/2020

Utgitt av:

Direktoratet for e-helse

Kontakt:

postmottak@ehelse.no

Publikasjonen kan lastes ned på:

www.ehelse.no

Innhold

1	Sammendrag	4
2	Innledning	5
3	Bakgrunn	5
	Vurderinger av terminologi og SNOMED CT	6
	Hvorfor løses dette nasjonalt?.....	7
	Føringer for bruk blant nasjonale aktører	7
4	Anbefaling	8
5	Innføring av SNOMED CT i Norge	10
	Forvaltning av SNOMED CT	10
	Oversetting av SNOMED CT til norsk	10
	Strategi for å ta i bruk SNOMED CT.....	10
6	Referanser	11
	Vedlegg A: Terminologier, klassifikasjoner og ontologier	12

1 Sammendrag

Elektronisk informasjon følger i dag pasienten i mindre grad enn ønsket, hverken internt i fagsystemer eller mellom aktørene i pasientforløpet. For å bedre denne situasjonen anbefaler Direktoratet for e-helse å benytte felles helsefaglig terminologi. Dette er et av flere tiltak som skal bidra til en god samhandlingsevne på tvers av aktører og forvaltningsnivå. Felles språk er en *terminologi* som skal anvendes til *strukturert dokumentasjon* av informasjon knyttet til helsehjelp, samt *relasjonene* som binder den til andre *kodeverk* og *registervariabler*. Med Felles språk kan forståelige data følge pasienten gjennom hele pasientforløpet ved bruk av en nasjonal terminologi som knyttes til relevante kodeverk.

I 2016 meldte Norge seg inn i SNOMED International, og startet utprøving av terminologien. I 2018 konkluderte Direktoratet for e-helse med at *"Fra innmeldingstidspunktet har den internasjonale utviklingen tydeliggjort at det ikke er andre alternativer en SNOMED CT dersom det er behov for felles standardisert terminologi i Norge. Behovet er gjennom perioden synliggjort og bekreftet gjennom blant annet Helseplattformen, KVVU for nasjonal kommunal løsning og Helsedataprogrammet."* (1).

I ettertid har de regionale helseforetakene, Helseplattformen og Direktoratet for e-helse blitt enige om føringer for bruk av SNOMED CT. Helseplattformen vil lansere en terminologibasert løsning som har behov for terminologi på norsk som er knyttet til andre norske kodeverk. I tillegg planlegger Direktoratet for e-helse å bruke SNOMED CT i Akson, som er navnet på helhetlig samhandling og felles kommunal løsning.

Direktoratet for e-helse har ansvar for utvikling og forvaltning av nasjonale helsefaglige kodeverk og terminologier. Gode helsefaglige kodeverk og riktig registrering av koder er utgangspunktet for gode helsedata. Dette gjør at myndighetene kan følge med på befolkningens helse, oppdage endringer i sykdomsmønsteret og fordele ressurser i helse- og omsorgstjenesten.

Direktoratet for e-helse anbefaler at

SNOMED CT, inkludert særnorske begrep og termene fra den nasjonale utvidelsen av SNOMED CT, vurderes brukt som helsefaglig terminologi ved anskaffelse eller videreutvikling av e-helseløsninger med behov for terminologi.

2 Innledning

Det anbefales at SNOMED CT alltid skal vurderes som terminologi ved utvikling av løsninger og ved nyanskaffelser i helse- og omsorgssektoren. Beslutningstakere skal vurdere om det er etablert en norsk versjon som kan benyttes, eller om de i arbeidet bør utvide den nasjonale terminologien basert på SNOMED CT eller andre terminologier som inngår i Felles språk

Denne retningslinjen tydeliggjør at bruk av SNOMED CT skal vurderes. Direktoratet for e-helse vil senere lage retningslinjer for *hvordan* dette skal gjøres når ulike deler av den nasjonale utvidelsen av SNOMED CT publiseres og etter hvert som man får erfaring fra de ulike områdene.

Målgruppe for retningslinjen er beslutningstakere i helse- og omsorgssektoren, EPJ-leverandører, bestillere av EPJ-løsninger, samt utviklere av nasjonale IT standarder, helse- og kvalitetsregistre. Retningslinjen gjelder ved anskaffelse eller videreutvikling av e-helseløsninger med behov for terminologi.

Kapittel 3 beskriver bakgrunnen for retningslinjen. Kapittel 4 inneholder anbefalinger. Informasjon om innføring, lisenser og forvaltning finnes i kapittel 5.

3 Bakgrunn

Elektronisk informasjon følger i dag pasienten i mindre grad enn ønsket, hverken internt i fagsystemer eller mellom aktørene i pasientforløpet. En rekke ulike kodeverk, registre og klassifikasjoner brukes i dag helse- og omsorgstjenesten og det er liten grad av sammenheng mellom disse. Ofte lagres informasjon i fritekst i journalen. Dette resulterer i repetering av informasjon og det blir vanskelig å finne frem i informasjonen som følger pasienten i systemene. Dette kan gå ut over pasientsikkerheten og hindrer gjenbruk av pasientdata til for eksempel kvalitetsforbedringer, rapporterings- og forskningsformål.

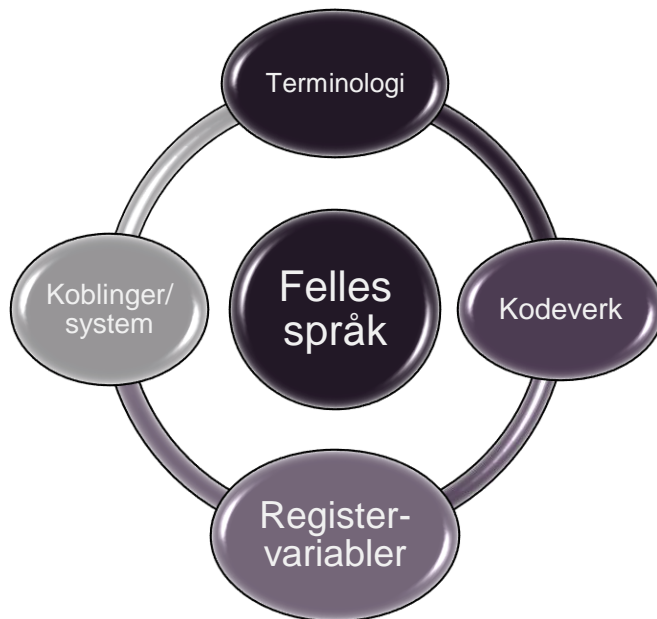
Etter en utredning (2) og igangsatt utprøving av SNOMED CT, fastslo Direktoratet for e-helse i Juni 2018, at SNOMED CT skal være en viktig bestanddel av en standardisert nasjonal terminologi innenfor helse.

I etterkant av dette har de regionale helseforetakene, Helseplattformen og Direktoratet for e-helse fått føringer om bruk av SNOMED CT. Se mer om dette i kapittelet "Føringer for bruk blant nasjonale aktører". I tillegg planlegges det for å bruke SNOMED CT i en eventuell nasjonal kommunal løsning (Akson).

Det er flere parallelle tiltak for å løfte samhandlingsevnen på tvers av aktører og forvaltningsnivå. Å bidra til økt semantisk samhandlingsevne er et viktig tiltak som bidrar til gjenbruk av informasjon internt i en EPJ og på tvers av helsefaglige løsninger. Direktoratet for e-helse har opprettet et program; Program for Kodeverk og Terminologi – Felles språk, for etablering av Felles språk der SNOMED CT er sentral. Dette arbeidet skjer i tett samarbeid med Helseplattformen som skal innføre elektronisk pasientjournal for spesialisthelsetjenesten og kommuner i Midt-Norge. Helseplattformen er også en utprøving av målbildet for det nasjonale prosjektet Én innbygger – én journal.

Med Felles språk menes en *terminologi* som skal anvendes til *strukturert dokumentasjon* av informasjon knyttet til helsehjelp, samt *relasjonene* som binder den til andre *kodeverk* og

registervariabler. Terminologi i Felles språk baseres i stor grad på SNOMED CT som er en internasjonal standard.

Figur 1 - Med Felles språk menes et økosystem for terminologi som skal anvendes til strukturert dokumentasjon av informasjon knyttet til helsehjelp, samt relasjonene som binder den til andre kodeverk og registervariabler.

Felles språk legger til rette for å oppnå en semantisk samhandling som ivaretar en god informasjonsflyt på tvers av stegene i pasientreisen. Det gir en bedre forutsetning for å ta i bruk strukturerte journaler og for å unngå at samme informasjon må registreres flere ganger. Strukturert dokumentasjon vil kunne understøtte bedre prosess- og beslutningstøtte som er til hjelp for helsepersonell i gjennomføring og dokumentasjon gitt helsehjelp. Det vil kunne gi høyere grad av automatisk innrapportering til blant annet helseregistre og kvalitetsregistre, og dermed bidra til økt grad av automatisert sekundærrapportering. Dette vil kunne bedre kvaliteten på datagrunnlaget som brukes i forbindelse med statistikk og forskning.

Felles språk skal legge til rette for strukturert lagring og håndtering av data i helse- og kvalitetsregistre, samt bruk av strukturerte data i finansieringsordninger, helseovervåking og forskning.

I dette samarbeidet vil sektoren få erfaring med praktisk bruk av Felles språk. Erfaringen og arbeidet som gjøres i forbindelse med Helseplattformen skal ha nasjonal nytte og anvendelse.

SNOMED CT skal ikke erstatte klassifikasjoner eller andre kodeverk med spesifikke formål som statistikk og rapportering, men vil komplettere ulike områder med helsefaglig terminologi.

Vurderinger av terminologi og SNOMED CT

Juni 2018 tydeliggjorde Direktoratet for e-helse at SNOMED CT er den gjennomgripende standardiserte nasjonal terminologien. Andre terminologier kan benyttes der SNOMED CT er mindre egnet.

Direktoratet for e-helse arbeidet i 2016 med å vurdere bruk av SNOMED CT (2). Bak utredningen lå blant annet helse- og omsorgssektorens ønske om:

"...en videreutvikling av EPJ-systemene fra dokumentasjonsorienterte systemer til løsninger som innehar funksjonalitet for å tolke innholdet i journalen og dermed visualisere av for eksempel trender i sentrale behandlingsdata, samt tilby prosess- og beslutningsstøtte". "For realisering av neste generasjons EPJ er det nødvendig å kode større deler av journalinnholdet enn det som dekkes av dagens kodeverk, og en slik koding bør være basert på en felles standardisert terminologi for hele helsetjenesten uavhengig av system og forvaltningsnivå". (2 s. 11).

Direktoratet for e-helse gjennomførte internasjonale referansebesøk og gjorde en vurdering av SNOMED CTs dekning innen ulike helsefaglige områder. I utredningen anbefalte vi en utprøvsperiode for SNOMED CT og at Norge skulle melde seg inn i SNOMED International, organisasjonen som forvalter standarden. Anbefalingen var betinget av at det pågående arbeidet til en uavhengig internasjonal forskningsgruppe – ASSESS CT, ville gi et positivt utfall til en europeisk satsing på SNOMED CT (2 s. 78).

Desember 2016 ga ASSESS CT sine anbefalinger, der en av konklusjonene var at SNOMED var den best egnede terminologien som nasjonal standardisert referanseterminologi:

"SNOMED CT is the best available core reference terminology for cross-border, national and regional eHealth deployments in Europe." (3 s. 13):

Forprosjektet for Helseplattformen ble vedtatt allerede i 2012. I 2018 var de i ferd med å forhandle med leverandører, og det var et behov for en avklaring om nasjonal terminologi og SNOMED CT. Erfaringer fra to år med utprøving og konklusjonene fra arbeidet til ASSESS CT ble sammenstilt og Direktoratet for e-helse besluttet i juni 2018 at SNOMED CT skal benyttes som felles standardisert terminologi i Norge (ref). Dette ble det senere orientert om i blant annet Nasjonalt e-helsestyre. I begrunnelsen for beslutningen het det (4):

"Fra innmeldingstidspunktet har den internasjonale utviklingen tydeliggjort at det ikke er andre alternativer en SNOMED CT dersom det er behov for felles standardisert terminologi i Norge. Behovet er gjennom perioden synliggjort og bekreftet gjennom blant annet Helseplattformen, KVVU for nasjonal kommunal løsning og Helsedataprogrammet."

Hvorfor løses dette nasjonalt?

Sammenlignet med å fortsette som i dag, der ulike aktører utvikler hver sin terminologi, ble det vurdert til å gi lavere kostnader for samfunnet om det ble etablert en nasjonal terminologi. Dette fordi flere kunne benytte seg av den samme løsningen og oppnå stordriftsfordeler. Gitt at aktørene vil ta i bruk terminologien, vil det gi lavere kostnader å benytte en eksisterende løsning enn å etablere sine egne. Bruk av felles terminologi vil tilrettelegge for samhandling gjennom pasientforløpet, både internt i en virksomhet og på tvers av forvaltningsnivåene.

Føringer for bruk blant nasjonale aktører

Siden anbefalingen om SNOMED CT ble tatt i 2018, er det lagt føringer for bruk fra departementet til ulike nasjonale aktører. Det er utformet et oppdrag om å benytte Felles språk og SNOMED CT ved nyanskaffelser. Dette er en oversikt over nåværende føringer for bruk av SNOMED CT:

Helseplattformen

I oppdragsdokumentet for 2019 og for 2020 fikk Direktoratet for e-helse i oppdrag å støtte opp om bruk av SNOMED CT i Helseplattformen¹. I tildelingsbrevet står det at:

"Direktoratet for e-helse skal: Etablere og forvalte et nasjonalt, standardisert språk (SNOMED CT i kombinasjon med helsefaglige kodeverk) for strukturering av informasjon i journalsystemene i samarbeid med aktørene i sektoren. Direktoratet skal understøtte aktørenes bruk av standardisert språk, herunder bistå Helseplattformen i Midt-Norge med utprøving og innføring."

De tre øvrige regionale helseforetakene

De tre øvrige RHF-ene er i sine oppdragsdokumenter bedt om å legge Felles språk og SNOMED CT til grunn ved anskaffelser². I oppdragsdokumenter heter det at:

«Helse Midt-Norge tar en lederrolle for helseregionene i arbeidet med standardisert språk, SNOMED CT. Alle de regionale helseforetakene skal bidra i arbeidet i tråd med avtaler med Direktoratet for e-helse, som leder arbeidet med å etablere felles standardisert språk og kodeverk i helse- og omsorgssektoren. Ved anskaffelser bør de regionale helseforetakene stille krav om bruk av felles språk og kodeverk.»

AKSON

Det pågår våren 2020 et forprosjektet for Akson³. I deres sentrale styringsdokument legger de bruk av Felles språk til grunn. Akson er ikke endelig vedtatt, men dersom det realiseres vil Felles språk være en sentral del av løsningene.

4 Anbefaling

SNOMED CT er en sentral del av Felles språk. Dette vil ikke erstatte klassifikasjoner eller andre kodeverk med spesifikke formål, som statistikk, rapportering og lignende, men legge til helsefaglig terminologi.

Anbefalingen om bruk av SNOMED CT kan være aktuell for ulike typer e-helseløsninger som EPJ-systemer, nasjonale e-helseløsninger som Kjernejournal eller helse- og kvalitetsregistre innenfor flere bruksområder:

- Som kodeverk for utveksling: Termer fra SNOMED CT vurderes benyttet som koder i kodeverk i standarder for utveksling av helseopplysninger, f.eks. HL7 FHIR
- Som kodeverk i fagsystem: Hver enkelt SNOMED CT-kode lagres internt i fagsystemet
- Som termer i brukergrensesnittet: Termer fra SNOMED CT benyttes i brukergrensesnittet f.eks. ved dokumentasjon eller registrering av data. Dette kan være for å unngå unødvendig mapping dersom registrert informasjon senere skal utveksles vha. en standard som benytter SNOMED CT

¹ [Tildelings- og oppdragsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet 2020, regjeringen.no](#)

² [Tildelingsbrev til Direktoratet for e-helse for 2020, Helse- og omsorgsdepartementet \(PDF\)](#)

³ [Sentralt styringsdokument Akson: Helhetlig samhandling og felles kommunal journalløsning, Direktoratet for e-helse, 2020](#)

- Som referanseterminologi: SNOMED CT benyttes som referanseterminologi, f.eks. når nye variabler i register etableres. Dette vil kunne lette integrasjoner med andre systemer og minske behovet for harmonisering.
- Som terminologi for strukturert dokumentasjon: SNOMED CT brukes for å oppnå større grad av strukturert dokumentasjon, f.eks. i EPJ-systemer, innenfor et gitt område.

I forbindelse med arbeidet med SNOMED CT for Helseplattformen, gjorde Direktoratet for e-helse en gjennomgang av områder der SNOMED CT hadde et rikt begrepsapparat. Hva som faktisk blir inkludert i den norske utvidelsen vil besluttes fortløpende mens terminologien utvikles. På områder der SNOMED CT ikke har et dekkende vokabular skal terminologien heller ikke brukes. SNOMED CT bør derfor vurderes brukt på disse områdene:

- Prosedyrer
- Behandlingsplaner
- Diagnoser
- Allergier
- Problemliste og klinisk historie
- Immunisering (vaksiner)
- Funksjonsnivå
- Anatomi
- Pasient demografi
- Rapportering til kvalitetsregistre
- Medisiner
- Behandlingsforløp og behandlingsplaner
- Laboratorieområdet

Dersom de eksisterende begrepene eller termene i SNOMED CT er utilstrekkelige for det helsefaglige behovet, skal dette meldes til Direktoratet for e-helse. Direktoratet vil så vurdere om eventuelle nye begreper skal inn i det nasjonale oppsettet av SNOMED CT.

SNOMED CT skal ikke brukes på områder der det har et begrenset vokabular. Dette vil utvikle seg over tid.

Direktoratet for e-helse anbefaler at SNOMED CT, inkludert særnorske begrep og termene fra den nasjonale utvidelsen av SNOMED CT, vurderes brukt som helsefaglig terminologi ved anskaffelse eller videreutvikling av e-helseløsninger med behov for terminologi.

5 Innføring av SNOMED CT i Norge

Forvaltning av SNOMED CT

Den nasjonale utvidelsen av SNOMED CT skal eies av Direktoratet for e-helse. Lokale utvidelser utover den nasjonale skal forvaltes av eierne av løsningene der terminologien benyttes.

SNOMED CT skal forvaltes av Direktoratet for e-helse, som representerer Norge i SNOMED International. Spørsmål knyttet til bruk av terminologien eller forslag om endringer og tilpasninger kan rettes til Direktoratet for e-helse på kodehjelp@ehelse.no.

Forslag om endringer/tillegg til SNOMED CT vil vurderes for innmelding til den internasjonale utgaven av SNOMED CT. Dersom det ikke er aktuelt å få innholdet inn i den internasjonale versjonen, vil dette kunne legges til i den norske utvidelsen til SNOMED CT. Dersom aktører ønsker egne utvidelser av SNOMED CT som ikke inngår i den nasjonale ekstensjonen, må de forvalte disse selv.

All oversettelse og utvalgssett (referansesett) som er spesifikke for nasjonale løsninger vil ligge i den norske utvidelsen.

Bruk av SNOMED CT forutsetter en lisens. Det er ingen kostnader knyttet til lisensieringen, men bruk skal meldes inn til Direktoratet for e-helse. Informasjon om fremgangsmåten publiseres på direktoratets nettsider.

Den internasjonale utgaven av SNOMED CT publiseres i slutten av januar og juli hvert år. Den norske utvidelsen som bygger på den aktuelle utgaven, publiseres tre måneder senere. Dessuten publiseres en rekke tillegg. Disse inneholder ikke annet innhold, men samlinger, koblinger osv. Dette kan for eksempel være referansesett for allmennpraksis eller mapping for å koble SNOMED CT til kodeverk som ICPC-2.

Brukere med norsk lisens kan benytte den internasjonale utgaven av SNOMED CT, samt alle derivater. I tillegg kan de benytte den norske utvidelsen, med alle tilhørende derivater. SNOMED CT kan hentes ned som en fil-samling. Den kan åpnes i vanlige nettlelere og den vil distribueres gjennom standardiserte grensesnitt fra en terminologiserver.

Oversetting av SNOMED CT til norsk

Den første oversettelsen som dekker et helhetlig behov (Felles språk versjon 1) skjer gjennom Helseplattformen og er etter planen klar innen utgangen av 2021. Frem mot dette vil termer bli løpende publisert i den norske utvidelsen av SNOMED CT⁴ etterhvert som de blir ferdigstilt. Neste utvidelse er planlagt i forbindelse med Akson (Felles språk versjon 2) og deretter utvikling av Felles pas/EPJ i de tre øvrige helseforetakene (Felles språk versjon 3).

Strategi for å ta i bruk SNOMED CT

SNOMED CT vil bli tatt i bruk gjennom nye journalsystemer som Helseplattformen i Helse Midt-Norge, Akson journal i primærhelsetjenesten utenom Helse Midt Norge og i RHF-ene utenom Helse Midt RHF.

⁴ [SNOMED CT browser, SNOMED CT international](#)

Videre vil nasjonale løsninger som Kjernejournal, Statens legemiddelverk og Akson samhandling benytte SNOMED CT. Løsninger som allerede er i bruk omfattes i utgangspunktet ikke av denne retningslinjen.

6 Referanser

1. **Direktoratet for e-helse.** *Møtedokumenter til Nasjonalt e-helsestyre 22. juni.* Oslo : Direktoratet for e-helse, 2018.
2. —. *Felles standardisert terminologi – vurdering av SNOMED CT.* Oslo : Direktoratet for e-helse, 2016.
3. **Dipak Kalra, Stefan Schulz, Daniel Karlsson, Robert Vander Stichele, Ronald Cornet, Kirstine Rosenbeck Gøeg, Giorgio Cangioli, Catherine Chronaki, Rainer Thiel, Sylvia Thun, Veli Stroetmann.** *Assessing SNOMED CT for Large Scale eHealth Deployments in the EU, ASSESS CT Recommendations.* s.l. : European Union, 2016.
4. **Direktoratet for e-helse.** *Referat ledermøte Direktoratet for e-helse 22.6.2018.* s.l. : Direktoratet for e-helse, 2018.
5. —. *Felles språk i helse- og omsorgssektoren - Målbilde versjon 1.0.* Oslo : Direktoratet for e-helse, 2019. IE-1052.
6. —. ehelse.no. *Ny utgave av helsespråket SNOMED CT er lansert på norsk.* [Internett] 24 mai 2019. [Sitert: 11 feb 2020.] <https://ehelse.no/aktuelt/ny-utgave-av-helsespraket-snomed-ct-er-lansert-pa-norsk>.
7. —. *Én innbygger - Én journal, Konseptvalgutredning, Nasjonal løsning for kommunal helse- og omsorgstjeneste.* Oslo : Direktoratet for e-helse, 2018. IE-1029.
8. **Helse- og omsorgsdepartementet.** *Oppdragsdokument 2020, Helse Sør-Øst RHF.* Oslo : Helse- og omsorgsdepartementet, 2020.

Vedlegg A: Terminologier, klassifikasjoner og ontologier

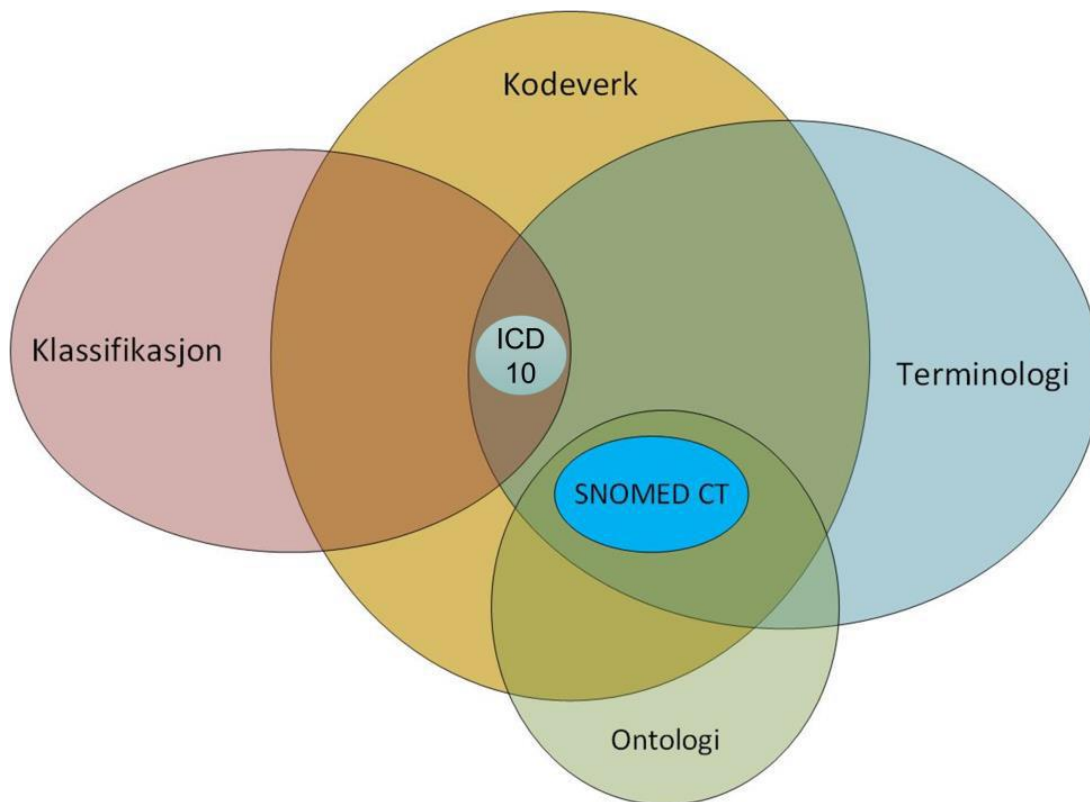
Dette er en forklaring av enkelte sentrale begreper som ligger til grunn for dette dokumentet. Teksten i dette avsnittet er hentet fra Målbilde for Felles språk i helse- og omsorgssektoren (5 ss. 11-12).

I vår sammenheng benyttes begrepet **terminologi** for å angi at man har en samling begrep med tilhørende koder, og at begrepene er satt i en sammenheng med hverandre.

Et **kodeverk** er en samling unike begreper med tilhørende kode. Typiske eksempler vil være kodeverkene som inngår i en rekke meldingsstandarder eller rapporteringer og som publiseres på Volven.

En **klassifikasjon** er en samling unike begreper med tilhørende koder i meningsbærende hierarkier (17) (18) definert i ISO 17115 slik: "*-- an exhaustive set of mutually exclusive categories to aggregate data at a pre-prescribed level of specialization for a specific purpose*". I klassifikasjoner har kodene en strengt hierarkisk og strukturert inndeling, der alle begrep er plassert under ett, og kun ett, forelder-begrep. Kategoriseringen er basert på en eller flere logiske regler. Klassifikasjoner må i tillegg ha kodingsregler for bruk av kodene for å få konsistens i kodingen, og for å kunne sammenligne kodet data over tid og mellom ulike geografiske lokalisasjoner. Klassifikasjoner er laget og utformet for bruk til standardisert koding av informasjon, for statistiske formål. Et typisk eksempel på en klassifikasjon er WHO's International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th Revision (ICD-10).

Ontologier gir muligheten til å definere ethvert begrep ved sine relasjoner til flere omliggende begrep. Dette åpner også for muligheten til å definere et **polyhierarki** der begrep kan være plassert under flere forelder-begrep samtidig. En ontologi kan *fremstilles* på forskjellige måter, men strukturen bygges basert på regler, og de relasjoner som er angitt.

Figur 2: Forskjeller og likheter mellom kodeverk, klassifikasjon, terminologi og ontologi

Figur 2 viser at klassifikasjoner (f.eks. ICD-10) og ontologier (f.eks. SNOMED CT) har grunnleggende forskjellige egenskaper, og vil være komplementære til hverandre – ikke til erstatning for hverandre. Det er viktig at disse benyttes til det formålet de er tiltenkt.